

ความท้าทายและการปรับตัวในการบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือกในยุคดิจิทัล Challenges and Adaptation in Managing Alternative Medicine Business in Digital Era

ทรัสเปรีย อิมมาก^{1*} และพิศมัย จารุจิตติพันธ์²

Truspreya Immak^{1*} and Pisamai Jarujittipant²

^{1*}นักศึกษา ปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²อาจารย์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1*}Doctoral Student of Management Program North Bangkok University

²Lecturer from Philosophy Program in Management North Bangkok University

Corresponding Author Email: truspreya.imma@northbkk.ac.th

Received: 25 February 2025

Revised: 25 March 2025

Accepted: 26 March 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความท้าทายและการปรับตัวในการบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือกในยุคดิจิทัล ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงระบบบริการสุขภาพ เทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent : AI) บิ๊กดาต้า (Big Data) และเทคโนโลยีสุขภาพดิจิทัล (Digital Health) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจการแพทย์ทางเลือกยังคงเผชิญอุปสรรคในการปรับตัวให้เข้ากับนวัตกรรมดิจิทัล การจัดการข้อมูลผู้ป่วย และการสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค แม้ประเทศไทยจะมีการบูรณาการการแพทย์ทางเลือกเข้ากับระบบสาธารณสุข แต่ข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี และกฎระเบียบยังเป็นความท้าทายสำคัญ การศึกษานี้เสนอให้ธุรกิจการแพทย์ทางเลือกพัฒนาเทคโนโลยีควบคู่กับมาตรฐานทางการแพทย์ โดยลงทุนในบุคลากรด้านปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงปรับหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เช่น ความร่วมมือกับสตาร์ทอัพและบริษัทเทคโนโลยี จะช่วยให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืน การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบบริการสุขภาพที่มุ่งเน้นคุณค่า (Value-Based Healthcare) ต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี มาตรฐานข้อมูลสุขภาพ และความปลอดภัยทางไซเบอร์ ธุรกิจควรให้ความสำคัญกับความถูกต้องของข้อมูล การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการตลาดเฉพาะบุคคล และการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งบริหารจัดการข้อมูลผู้ป่วยอย่างโปร่งใสและปลอดภัย โดยมีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างมั่นคงในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: ความท้าทาย, การปรับตัว, ธุรกิจการแพทย์ทางเลือก

Abstract

This academic consists purposes to explore the challenges and adaptations in managing alternative medicine businesses in the digital age, where information and communication technologies (ICT) play a pivotal role in transforming healthcare delivery systems. Technologies such as Artificial Intelligence (AI), Big Data, and Digital Health enhance service efficiency; however, alternative medicine businesses still face obstacles in adapting to digital innovations, managing patient data, and building consumer trust. Although Thailand has integrated alternative medicine into its public health system, limitations in human resources, technology, and regulatory frameworks remain significant challenges. This study suggests that alternative medicine businesses should develop technology alongside medical standards by investing in AI and data analytics personnel, as well as aligning educational curricula with labor market demands. Furthermore, fostering an innovation-driven economy through collaborations with startups and technology companies can support sustainable business growth. The transition to Value-Based Healthcare requires robust technological infrastructure, standardized health data protocols, and cybersecurity measures. Businesses must prioritize data accuracy, leverage AI for personalized marketing, and comply with legal regulations to establish credibility. Additionally, transparent and secure patient data management, coupled with continuous monitoring and evaluation, is essential to ensure competitiveness and resilience in an rapidly evolving digital landscape.

Keywords: Challenges, Adaptation, Alternative Medicines Business

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนาอย่างรวดเร็ว ธุรกิจทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อน ตั้งแต่การแข่งขันที่รุนแรงจากแพลตฟอร์มออนไลน์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค ไปจนถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์และบิ๊กดาต้าเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกิจ (McKinsey & Company, 2021) องค์กรขนาดใหญ่และสตาร์ทอัพต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดและการเติบโต สำหรับธุรกิจทางการแพทย์ทั่วโลกก็ต้องเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นกัน จะเห็นได้จากธุรกิจสุขภาพเริ่มมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในระบบสุขภาพ เช่น การแพทย์ทางไกล (Telemedicine) และการจัดการข้อมูลผู้ป่วยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic health Records) ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการให้บริการและการบริหารจัดการ (OPEN-TEC, 2024)

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีความพร้อมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระบบสุขภาพที่แตกต่างกัน ประเทศที่มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่แข็งแกร่งสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการสุขภาพ ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาอาจเผชิญกับความท้าทายในการลงทุนด้านเทคโนโลยีและการฝึกอบรมบุคลากร (ปฤษฎพร กิ่งแก้ว และคณะ, 2566) สำหรับประเทศไทย การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในธุรกิจทางการแพทย์ยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญ แม้ว่าจะมีความพยายามในการพัฒนานวัตกรรม

และเทคโนโลยีทางการแพทย์ แต่ยังคงมีปัญหาลุप्तรรค เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรายงานของคณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา (2567) ระบุว่า การพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ของประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ

สำหรับธุรกิจการแพทย์ทางเลือก (Alternative Medicine) ได้รับความสนใจและยอมรับเพิ่มขึ้นทั้งในระดับสากลและในประเทศไทย โดยมีการนำมาใช้ควบคู่กับการแพทย์แผนปัจจุบันเพื่อเสริมสร้างสุขภาพและรักษาโรค หลายประเทศทั่วโลกมีการนำการแพทย์ทางเลือกมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแพทย์แผนจีน (Traditional Chinese Medicine) (World Health Organization, 2002) การแพทย์อายุรเวท (Ayurveda) และธรรมชาติบำบัด (Naturopathy) การบำบัดเหล่านี้มักรวมถึงการใช้สมุนไพร การฝังเข็ม โยคะ และการนวด การแพทย์ทางเลือกในประเทศไทย ได้รับการส่งเสริมและบูรณาการเข้ากับระบบสาธารณสุข โดยมีการจัดตั้งกองการแพทย์ทางเลือกภายใต้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อวิจัยและพัฒนาการใช้การแพทย์ทางเลือกในประเทศ (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2564)

ดังนั้น การวางแผนและกำหนดกลยุทธ์การบริหารธุรกิจทางการแพทย์ทางเลือกในยุคดิจิทัล เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้อุปสรรคในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (ปิยะสกุล สกลสัตยาทร, 2567) เช่น ความปลอดภัยของข้อมูล และความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการแพทย์ทางเลือกยุคดิจิทัล และแนวทางในการบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือก

บทวิเคราะห์

ยุคดิจิทัล (Digital Era) ไพรัช รัชพงษ์ (2558) นักวิชาการไทยได้ให้ความหมายของยุคดิจิทัลไว้ว่า ยุคดิจิทัลคือยุคที่ข้อมูลข่าวสารถูกแปลงเป็นรูปแบบดิจิทัล และสามารถส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ในขณะที่นักวิชาการต่างประเทศ Nicholas Negroponte (1995) ได้ให้นิยามยุคดิจิทัลว่าเป็นยุคที่ข้อมูลถูกแปลงจากรูปแบบอะนาล็อก (Analog) เป็นดิจิทัล (Digital) และสามารถส่งผ่านเครือข่ายได้อย่างรวดเร็ว ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 นักวิชาการ Manuel Castells กล่าวว่ายุคดิจิทัลคือยุคของสังคมเครือข่าย (Network Society) ที่เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายการสื่อสารกลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคมและเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 2014 นักวิชาการ Don Tapscott ได้ให้นิยามไว้ว่ายุคดิจิทัลเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลกลายเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างนวัตกรรมและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, WEF) ได้ให้นิยามยุคดิจิทัลว่าเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์, บิ๊กดาต้า และอินเทอร์เน็ตของสิ่งต่าง ๆ (Internet of Things : IoT) เป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมจากการสืบค้นความหมายโดยนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศรวมถึงองค์กรระดับโลก สามารถสรุปได้ว่า ยุคดิจิทัล หมายถึงยุคที่ข้อมูลข่าวสารถูกเปลี่ยนแปลงอยู่ในรูปแบบดิจิทัล และสื่อสารผ่านเครือข่ายที่อาศัยการทำงานของเทคโนโลยี การสื่อสารนี้กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคม รวมถึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

แนวโน้มของยุคดิจิทัลในอนาคตตั้งแต่ปีพ.ศ. 2568 เป็นต้นไป เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในทุกอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมการผลิต การเงิน หรือแม้กระทั่งธุรกิจการแพทย์ โดยคาดว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและช่วยมนุษย์สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้น (McKinsey & Company, 2021) ระบบบัญชีแยกประเภท

แบบกระจายศูนย์หรือเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) จะถูกนำมาใช้มากขึ้นในการจัดการข้อมูลและการทำธุรกรรมดิจิทัล โดยเฉพาะในด้านการเงินและการดูแลสุขภาพ เนื่องจากเทคโนโลยีบล็อกเชนนี้มีกลไกการเข้ารหัสขั้นสูงเพื่อบันทึกและตรวจสอบธุรกรรมดิจิทัลอย่างปลอดภัย (World Economic Forum, 2020) ในอนาคตยังมีแนวโน้มว่าเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (Virtual reality : VR) และความเป็นจริงเสริม (Augmented reality : AR) จะถูกใช้มากขึ้นในด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการตลาด (PricewaterhouseCoopers, 2020) นอกจากนี้การมาถึงของยุคดิจิทัลยังส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจในด้านการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน เนื่องจากทักษะด้านดิจิทัลจะกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกอาชีพ ในขณะที่งานบางประเภทอาจถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ (World Economic Forum, 2020) และเนื่องจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการดิจิทัลได้ง่ายขึ้น (International Telecommunication Union (ITU), 2021) และการเพิ่มขึ้นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ยังทำให้เกิดความท้าทายในด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์อีกด้วย (Kaspersky, 2021)

การแพทย์ทางเลือก (Alternative Medicine) องค์การอนามัยโลกหรือ World Health Organization : WHO ได้ให้นิยามการแพทย์ทางเลือกว่าเป็น การปฏิบัติด้านสุขภาพที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการแพทย์กระแสหลักของประเทศนั้น ๆ และไม่ได้รวมอยู่ในระบบบริการสุขภาพหลัก (WHO, 2002) สอดคล้องกับความหมายที่นักวิชาการด้านการแพทย์บูรณาการ (Integrative Medicine) จากสหรัฐอเมริกา Andrew Weil (2004) ได้กล่าวว่า การแพทย์ทางเลือกเป็นวิธีการรักษาที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการแพทย์แผนตะวันตก แต่มีหลักฐานหรือประเพณีที่สนับสนุนประสิทธิภาพในการรักษา ในขณะที่นักวิชาการไทย ประเวศ วะสี (2545) ได้กล่าวถึงการแพทย์ทางเลือกว่าเป็น การแพทย์ที่เน้นการรักษาแบบองค์รวม (Holistic Approach) โดยคำนึงถึงความสมดุลของร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ซึ่งต่างจากการแพทย์แผนปัจจุบันที่มักเน้นการรักษาที่อาการหรือโรคเฉพาะจุด ในขณะที่ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของการแพทย์ทางเลือกว่า คือ การรักษาโรคหรือการส่งเสริมสุขภาพด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการแพทย์แผนปัจจุบัน เช่น การใช้สมุนไพร การฝังเข็ม การนวด การบำบัดด้วยพลังงาน เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) จากความหมายของการแพทย์ทางเลือกดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การแพทย์ทางเลือก เป็นแนวทางการรักษาที่เน้นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม คำนึงถึงความสมดุลของร่างกายและจิตใจ โดยมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมประเพณีตามท้องถิ่นนั้น ๆ

ความท้าทายและแนวทางการปรับตัวในการบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือก การบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือกในยุคดิจิทัลเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านการปรับตัวต่อเทคโนโลยี การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค และการแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการสืบค้นข้อมูล สรุปประเด็นสำคัญของความท้าทายและแนวทางการปรับตัวของการบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือกได้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent : AI) กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารธุรกิจการแพทย์ โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การวินิจฉัยโรค และการวางแผนการรักษา ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดเวลาในการให้บริการ และปรับปรุงคุณภาพการดูแลสุขภาพเฉพาะบุคคล อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญของการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในภาคธุรกิจการแพทย์ ได้แก่ การบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลอย่างปลอดภัย การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมทางการแพทย์ และการสร้างความไว้วางใจจากบุคลากรและผู้ป่วย ผู้บริหารธุรกิจสุขภาพต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโดยยังคงไว้ซึ่งมาตรฐานทางการแพทย์และคุณภาพ

บริการ การลงทุนในบุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งปรับแนวคิดในการทำงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ แทนการมองว่าปัญญาประดิษฐ์จะเข้ามาแทนที่มนุษย์ อีกทั้งสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกับภาคธุรกิจในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ เช่น การร่วมมือกับสตาร์ทอัพและบริษัทเทคโนโลยี จะช่วยให้ภาคธุรกิจการแพทย์สามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ธุรกิจบริการสุขภาพสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล (OPEN-TEC, 2024)

ปิยะสกล สกลสัตยาทร (2568) ได้กล่าวถึงแนวโน้มและความท้าทายของระบบสุขภาพไทยที่ส่งผลโดยตรงต่อการบริหารธุรกิจการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นสังคมผู้สูงอายุที่ขยายตัว อัตราการเกิดที่ลดลง การลดลงของประชากรวัยทำงาน (อายุระหว่าง 15-59 ปี) และการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ ที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคและธุรกิจสุขภาพต้องปรับตัวในขณะเดียวกัน โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) กำลังเพิ่มขึ้นทั่วโลก ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการบริการด้านสุขภาพเติบโตอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจการแพทย์ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน อาทิเช่น การกระจายบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์ไม่ทั่วถึง ต้นทุนการให้บริการสุขภาพที่เพิ่มขึ้น งบประมาณภาครัฐที่มีข้อจำกัด รวมถึงผลกระทบจากภาวะโลกร้อนและโรคอุบัติใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กระทบต่อการดำเนินธุรกิจและการให้บริการด้านสุขภาพ แนวทางสำคัญสำหรับการบริหารธุรกิจการแพทย์ในอนาคต คือการปรับตัวสู่ระบบบริการสุขภาพที่มุ่งเน้นคุณค่า ให้การบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นในต้นทุนที่เหมาะสม พร้อมนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการสุขภาพ เช่น ระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) การดูแลสุขภาพด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI Healthcare Solutions) และแพลตฟอร์มสุขภาพดิจิทัล (Digital Health Platforms) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและเข้าถึงผู้ป่วยได้มากขึ้น

คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา (2567) ได้จัดทำรายงานรายงานผลการพิจารณาการศึกษาปัญหา อุปสรรค และทางออกการพัฒนาระบบสุขภาพดิจิทัลในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาระบบสุขภาพดิจิทัลเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ความล่าช้าในการปรับใช้เทคโนโลยี การขาดมาตรฐานด้านข้อมูลสุขภาพ ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล แนวทางแก้ไขที่สำคัญคือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้ครอบคลุม สนับสนุนการสร้างมาตรฐานกลางสำหรับข้อมูลสุขภาพ เสริมสร้างความปลอดภัยทางไซเบอร์ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลเฮลท์ และสร้างนโยบายสนับสนุนที่ช่วยให้ภาครัฐและเอกชนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อขับเคลื่อนระบบสุขภาพดิจิทัลให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น (คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา, 2567)

2. ด้านการตลาดและการสร้างการรับรู้

ธุรกิจการแพทย์ต้องเผชิญกับความท้าทายในการสร้างความไว้วางใจจากผู้บริโภค เนื่องจากข้อมูลด้านสุขภาพมีความซับซ้อน และผู้บริโภคต้องการแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ กลยุทธ์สำคัญคือการใช้การตลาดแบบสร้างสรรค์เนื้อหา (Content Marketing) ผ่านบทความเชิงให้ความรู้ วิดีโอ และความคิดเห็นจากผู้ใช้งานจริง เพื่อสร้างความแตกต่างและยืนยันความเชี่ยวชาญของคลินิกหรือสถานพยาบาล จำนวนธุรกิจสุขภาพที่เพิ่มขึ้นทำให้การแข่งขันบนแพลตฟอร์มดิจิทัลในธุรกิจประเภทเดียวกันเพิ่มสูงขึ้น การทำให้

ชื่อคลินิกหรือสถานพยาบาลติดอันดับการค้นหาเป็นสิ่งสำคัญ (Search Engine Optimization : SEO) นอกจากนี้ การใช้โฆษณาออนไลน์ เช่น กูเกิ้ล (Google Ads) และเฟสบุ๊ค (Facebook Ads) ต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนที่คุ้มค่า นอกจากนี้ธุรกิจการแพทย์ต้องดำเนินการตลาดภายใต้ข้อกำหนดด้านจริยธรรมและกฎหมาย เช่น กฎหมายโฆษณาและผลิตภัณฑ์สุขภาพของอย. หรือ กฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ซึ่งกำหนดให้มีการควบคุมเนื้อหาโฆษณาอย่างเข้มงวด การทำการตลาดต้องคำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูลและหลีกเลี่ยงการกล่าวอ้างเกินจริง การตลาดดิจิทัลต้องมุ่งเน้นไปที่การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการตลาดเฉพาะบุคคล การสร้างคอนเทนต์ที่ตรงกับความสนใจของลูกค้า และการใช้แชทบอทหรือระบบการแพทย์ทางไกล เพื่อให้คำปรึกษาและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้ป่วย นอกจากนี้เว็บไซต์และโซเชียลมีเดียแล้ว ธุรกิจการแพทย์ยังต้องใช้การตลาดแบบทุกช่องทางแบบบูรณาการ (Omnichannel Marketing) หรือการเชื่อมโยงทุกช่องทางให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้บริการธุรกิจของกูเกิล (Google My Business) เพื่อให้ผู้ใช้ค้นหาคลินิกได้ง่ายขึ้น และการแนะนำผ่านการแสดงความคิดเห็นจากผู้ป่วยที่พึงพอใจเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดังนั้น สำหรับธุรกิจการแพทย์ที่ต้องการประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัล จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนา กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลแบบองค์รวม โดยเน้นการสร้างความน่าเชื่อถือ การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการเข้าถึงลูกค้า และการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดจะช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Altrust Services, 2025)

3. ด้านกฎระเบียบและประเด็นจริยธรรม

การใช้เทคโนโลยีในวงการสุขภาพ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ บิ๊กดาต้า และระบบการแพทย์ทางไกลต้องเผชิญกับข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การนำเทคโนโลยีมาใช้มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ การบริหารธุรกิจการแพทย์จึงต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านสุขภาพ โดยเฉพาะการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ตามกฎหมาย PDPA หรือ GDPR) รวมถึงกฎข้อบังคับจากหน่วยงานที่ดูแลด้านการแพทย์ เช่น อย. ซึ่งจำกัดการโฆษณาและการใช้ข้อมูลในเชิงพาณิชย์ โดยธุรกิจการแพทย์ต้องจัดเตรียมกระบวนการที่รองรับการปฏิบัติตามกฎระเบียบเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวินิจฉัยโรคและการตัดสินใจทางการแพทย์ เพราะการตัดสินใจที่ผิดพลาดอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้ป่วย การบริหารธุรกิจการแพทย์จึงต้องมีการสร้างมาตรฐานการใช้งานเทคโนโลยีที่ถูกต้องและโปร่งใส พร้อมกับการตรวจสอบและการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลผู้ป่วย (Disrupt Health Impact Fund, 2025)

นักวิชาการชาวอังกฤษ Hassan Astrid Sinarti (2023) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเข้าถึงบันทึกทางการแพทย์ส่วนบุคคลของประชาชนในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากพระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ปี 2010 ถูกจำกัดอยู่เพียงภาคการดูแลสุขภาพเอกชน ซึ่งเป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ ของระบบการดูแลสุขภาพของมาเลเซีย ทำให้ประชาชนยังไม่มีสิทธิเข้าถึงบันทึกทางการแพทย์ของตนเอง เนื่องจากสิทธิ์นี้เป็นของแพทย์และผู้ให้บริการโรงพยาบาล ในปัจจุบัน ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงบันทึกทางการแพทย์ได้ก็ต่อเมื่อมีคำสั่งจากศาลเท่านั้น เพื่อพิจารณาว่ามาเลเซียควรขยายสิทธิ์การเข้าถึงบันทึกทางการแพทย์ของผู้ป่วยหรือไม่ และจะสามารถทำได้อย่างไร งานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางทางการกฎหมายและจริยธรรมสำหรับหน่วยงานของมาเลเซีย ซึ่งอาจช่วยปรับปรุงสถานะทางกฎหมายในปัจจุบันในการรับรองสิทธิ์ของผู้ป่วยในการเข้าถึงบันทึกทางการแพทย์ของตนเอง

ข้อเสนอแนะเหล่านี้จะถูกใช้เพื่อสนับสนุนกลยุทธ์การปฏิรูปที่มุ่งเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของค่านิยมและความเชื่อในปัจจุบัน และทำให้การเข้าถึงบันทึกทางการแพทย์เป็นบรรทัดฐาน โดยเริ่มต้นจากการออกกฎหมายและต่อด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากกฎหมายดังกล่าว

4. ด้านการจัดการองค์กรและการปรับตัว

ดร.สุรเดช จงวรรณศิริ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการทริส คอร์ปอเรชั่น (2023) กล่าวไว้ในบทความเรื่องความท้าทายของการบริหารจัดการองค์กรในโลกหลังวิกฤต ว่าตลอดระยะเวลากว่า 3 ปี ทุกคนต่างต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสใหม่ที่คุกคามโลก COVID-19 ที่ทำให้วิถีชีวิต การทำงาน และการดำเนินธุรกิจต้องเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่กลับมาเหมือนเดิม การเข้าสู่วิถีใหม่ (New Normal) ท่ามกลางวิกฤตการณ์นี้ แสดงให้เห็นความล้มเหลวขององค์กรในหลากหลายธุรกิจที่ไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอ และในขณะเดียวกันก็มีหลายองค์กรที่มองเห็นโอกาส สามารถสร้างผลกำไรให้ธุรกิจได้หรือแม้แต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจเพื่อสร้างการเติบโตได้อย่างน่าชื่นชม นอกจากนี้ World Economic Forum (2022) ยังได้ออกรายงานกล่าวถึงความท้าทายที่ธุรกิจต่าง ๆ ต้องเผชิญร่วมกันในยุคโลกหลังโควิด-19 อันได้แก่ ความไม่เท่าเทียมภาวะโลกร้อน การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจหรือกระบวนการทำงาน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และระบบประชาธิปไตยที่อ่อนแอลง ซึ่งความท้าทายเหล่านี้ล้วนถือเป็นโจทย์หลักเบื้องต้นให้กับนักบริหารในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายตามแนวทางกลยุทธ์ธุรกิจของตนได้ ซึ่งความท้าทายส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยที่มี “ความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ”

5. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

อภิวัดน์ จำตา และคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารจัดการของภาครัฐในการส่งเสริมสุขภาพเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกในประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะพบว่า การบริหารงานบุคคลและการฝึกอบรม เพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เกี่ยวข้อง เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่มีผลต่อระบบบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมสุขภาพเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย โดยบทความเรื่องการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในอินเดีย ความเป็นไปได้และปัญหาของการรักษาทางการแพทย์ทางเลือกโดย Prakash Gautam และ Kumar Bhatta (2020) ได้สำรวจศักยภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในอินเดีย โดยมุ่งเน้นไปที่การรักษาทางการแพทย์ทางเลือกและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า อินเดียมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์จากทั่วโลก เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่ต่ำ กระบวนการขอวีซ่าที่ง่าย และการให้บริการทางการแพทย์ที่ได้มาตรฐานสากล รวมถึงการรักษาทางการแพทย์ทางเลือก อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาหลายประการที่ต้องแก้ไข เช่น การขาดมาตรฐานของยาสมุนไพรและวัตถุดิบที่แท้จริง เทคโนโลยีการแปรรูปที่ล้าหลัง โครงสร้างพื้นฐานที่ต้องพัฒนา และการขาดการฝึกอบรมที่เพียงพอสำหรับพนักงานที่ไม่ใช่แพทย์ในด้านความเข้าใจวัฒนธรรมข้ามชาติและทักษะทางภาษา จึงมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ทางเลือกโดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาและส่งเสริมระบบการแพทย์ทางเลือก (Ayurveda, Yoga & Naturopathy, Unani, Siddha, Homeopathy : AYUSH) พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานผ่านหน่วยงานกำกับดูแล เช่น สภากลางการแพทย์อินเดียและสภากลางการแพทย์โฮมีโอพาธี นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมบุคลากรที่ไม่ใช่แพทย์ด้านทักษะข้ามวัฒนธรรมและภาษาเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ข้อค้นพบเชิงวิชาการ หรือองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ

1. ความท้าทายในการบริหารธุรกิจการแพทย์ทางเลือกในยุคดิจิทัล คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพได้ง่ายขึ้น ทำให้มีความต้องการบริการที่โปร่งใสและมีคุณภาพ และกฎระเบียบและมาตรฐาน มีการกำกับดูแลที่เข้มงวดมากขึ้นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการด้านการแพทย์ทางเลือก
2. ความเชื่อถือและภาพลักษณ์ คือ การสร้างความน่าเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากมีข้อมูลด้านสุขภาพที่ไม่น่าเชื่อถือเผยแพร่ทางออนไลน์
3. เป็นแนวทางการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและเติบโต อาทิ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การนำ Telemedicine หรือการให้คำปรึกษาทางไกลมาใช้ การใช้ AI และ Big Data วิเคราะห์แนวโน้มสุขภาพและพฤติกรรมผู้บริโภค
4. กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ อาทิ การใช้ Social Media และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซเพื่อเข้าถึงลูกค้า การสร้างคอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพและสร้างแบรนด์
5. การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม อาทิ วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองต่อเทรนด์สุขภาพใหม่ ๆ การร่วมมือกับหน่วยงานทางการแพทย์และมหาวิทยาลัย เป็นต้น

บทสรุป

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาธุรกิจการแพทย์ทางเลือกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล ควรมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการรักษามาตรฐานทางการแพทย์และคุณภาพบริการอย่างเหมาะสม โดยเน้นการลงทุนในบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์และการวิเคราะห์ข้อมูล สถาบันการศึกษาควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง และสร้างระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการนำนวัตกรรมมาใช้ เช่น การร่วมมือกับสตาร์ทอัพและบริษัทเทคโนโลยี เพื่อให้ภาคธุรกิจการแพทย์ทางเลือกสามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ การปรับตัวสู่ระบบบริการสุขภาพที่มุ่งเน้นคุณค่า มุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพสูงในต้นทุนที่เหมาะสม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การสร้างมาตรฐานกลางสำหรับข้อมูลสุขภาพ และการเสริมสร้างความปลอดภัยทางไซเบอร์ เป็นแนวทางสำคัญที่ต้องดำเนินการ การตลาดดิจิทัลควรคำนึงถึงความถูกต้องของข้อมูลและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์ เพื่อทำการตลาดแบบเฉพาะบุคคล รวมถึงการกำหนดกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเข้าถึงลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารธุรกิจการแพทย์ยังต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลผู้ป่วย พร้อมกับการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2564). *การแพทย์แผนไทย: ภูมิปัญญาเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะกรรมการธิการการสาธารณสุข วุฒิสภา. (2567). *รายงานผลการพิจารณาศึกษาปัญหา อุปสรรค และทางออกการพัฒนาระบบ*

- สุขภาพดิจิทัลในประเทศไทย. สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ปฤษฎพร กิ่งแก้ว และคณะ. (2566). รายงานฉบับสมบูรณ์ การพัฒนากระบวนการประเมินเทคโนโลยีดิจิทัลด้านสุขภาพ เพื่อส่งเสริมระบบบริการสุขภาพและสุขภาพประชาชนไทย. กรุงเทพมหานคร.
- ปิยะสกล สกลสัตยาทร. (2567). 7 ความท้าทาย 5 รูปแบบใหม่ดูแลสุขภาพ ดันไทยสู่ระดับ World Class. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก Bangkok Biz News: <https://www.bangkokbiznews.com/health/public-health/1165206>
- ประเวศ วะสี. (2545). การแพทย์ทางเลือก: แนวคิดและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ไพรัช รัชพงษ์. (2558). การจัดการสารสนเทศในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมศัพท์แพทย์ศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุรเดช จอจวรรณศิริ. (2023). ความท้าทายของการบริหารจัดการองค์กรในโลกหลังวิกฤต. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก TRIS Corporation: <https://www.tris.co.th/business-challenges-2023/>
- อภิวัดน์ จำตา. (2565). การบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมสุขภาพเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. *Journal of MCU Social Science Review*, 11(3), 182-195.
- Andrew Weil. (2004). *Health and Healing: The Philosophy of Integrative Medicine*. Boston: Houghton Mifflin.
- Altrust Services. (2025). *Digital Marketing Challenges Facing Functional Medicine*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก Altrust Services: <https://altrustservices.com/news-and-articles/medical-digital-marketing/functional-medicine-marketing/top-digital-marketing-challenges-facing-functional-medicine-practices-today/>
- Disrupt Health Impact Fund. (2025). *เจาะเทรนด์สุขภาพ HealthTech 2025*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก Techsauce: <https://techsauce.co/tech-and-biz/healthtech-trends-2025-disrupt-health-impact-fund>
- Gautam, P., & Bhatta, K. (2020). Medical tourism in India: Possibilities and problems of alternative medical treatment. *International Journal of Health Management and Tourism*, 5(3), 187-207.
- Hassan, Astrid Sinarti. (2023). *Patient Access to Medical Records: Should Malaysia Widen Patient*. (The University of Liverpool). สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก ProQuest Dissertations and Theses Global: <https://www.proquest.com/openview/3605122e8a2c32ed65012109bdb39df/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y>
- International Telecommunication Union (ITU). (2021). *Measuring Digital Development: Facts and Figures 2021*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.itu.int>
- Kaspersky. (2021). *Cybersecurity Trends in 2025*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.kaspersky.com>
- Nicholas Negroponte. (1995). *Being Digital*. New York: Vintage Books.
- McKinsey & Company. (2021). *The Future of Work After COVID-19*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.mckinsey.com>

OPEN-TEC. (2024). *AI พลิกโฉมวงการสาธารณสุข ความท้าทายและโอกาสในยุคดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก Thailand Health Hub: <https://thailandhealthhub.com/2024/228912/>

World Economic Forum. (2020). *Blockchain Beyond the Hype: A Practical Framework for Business Leaders*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.weforum.org>

World Economic Forum. (2020). *The Fourth Industrial Revolution: What It Means and How to Respond*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.weforum.org>

World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2567, จาก <https://www.weforum.org>

World Health Organization. (2002). *Traditional Medicine Strategy 2002-2005*. Geneva: WHO.